2me Année, No 17.
Janvier 1904.

2a Jaro, 17a Numero.
Januaro 1904.

2e Jaar, Nr 17.
Januari 1904.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.

BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	Unu numero : 0.25 fr.	Het nummer : 0.25 fr.

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

La personoj, kiuj sendos al ni almenaŭ sumon da kvin frankoj, estos enskribitaj kiel protektantaj abonantoj kaj ilia nomo estos presita en ia proksima numero.
Nia ĵurnala jaro komenciĝas la 15an de Septembro. Se oni abonas post tiu-ĉi dato, oni ricevas la jam elirintajn numerojn.

Les personnes qui nous enverront au moins la somme de cinq francs seront inscrites comme abonnés protecteurs et leur nom paraîtra dans un prochain numéro.
L'année de notre Journal commence le 15 Septembre. Si l'on s'abonne après cette date, on reçoit les numéros déjà parus.

De personen die ons ten minste de som van vijf franken toezenden zullen opgeteekend worden als inschrijvers-beschermers en hun naam zal in een aanstaande nummer gedrukt worden.
De jaargang van ons Blad begint met 15n September. Indien men zich na dien datum laat inschrijven, ontvangt men de reeds verschenen nummers.

ENHAVO.

SOMMAIRE.

INHOUD.

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE,

IMPRIMEUR-ÉDITEUR
BRUGES, NOUVELLE PROMENADE, 4.

DRUKKER-UITGEVER
BRUGGE, NIEUWE WANDELING, 4.

JOURNAUX ESPÉRANTISTES — ESPERANTISCHE BLADEN.

Lingvo Internacia, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*). Mr PAUL DE LENGYEL à Szekszârd, Hongrie.

L'Espérantiste, fr. 4.00 par an comprenant l'inscription comme membre de la S. F. p. E. (*4.00 fr. 's jaars recht gevende tot de inschrijving als lid van de S. F. p. E.*). Mr EDOUARD BRÉON, Secrétaire de la S. F. p. E. 6, rue du Levant, à Vincennes, près Paris.

Societo por Internaciaj Rilatoj (S. I. R.), fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) ; avec l'organe de la Société (*met het orgaan der Maatschappij*) « **Lingvo Internacia** » fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr PAUL FRUICTIER, 27, boulevard Arago, Paris.

Literatura Biblioteko de Lingvo Internacia, fr. 2.50 par an (*2.50 fr. 's jaars*) Mr PAUL DE LENGYEL à Szekszârd, Hongrie.

La Lumo, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr A. REMBERT, 79 rue St-Christophe, Montréal, Canada.

Rondiranto, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Mr G. P. OREŜKOV, Plovdiv, Bulgarie & L. COGEN, 61 rue des Rémouleurs, Gand.

La Holanda Pioniro, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr DREVES UITTERDIJK, Hilversum, Holland.

Bohema Esperantisto, fr. 3.50 par an (*3.50 fr. 's jaars*) Mr ĈEJKA, Th. Bystrice-Hostyn, Moravie-Autriche.

L'Esperantista, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Grafo ALBERT GALLOIS, Riolunato, prov. de Modena, Italie.

La Svisa Espero, fr. 2.50 par an (*2.50 fr. 's jaars*) Mr TH. RENARD, 6, rue du Vieux Collège, Genève, Suisse.

Antaŭen Esperantistoj! 0,150 Livroj = fr. 3,00 par an (*3,00 fr. 's jaars*) Mr ANT. ALVARADO, str. Lartiga n° 106a Lima, Pérou.

Ĉilio Esperantista, gratuit au Chili (*kosteloos in Chilië*) Mr LUIS E. SEPULVEDA CUADRA, cas. 1989, Santiago, Chili.

La Suno Hispana, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr AUG. JIMENEZ LOIRA 5, Corona, Valencia, Espagne.

The Esperantist, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*), Mr H. BOLINGBROKE MUDIE, 41, Outer Temple, W. C. London, England & M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.

La Juna Esperantisto, 2.50 fr. par an (*2.50 fr. 's jaars*). Mr H. HOLDER, 9 avenue des Vollandes, Genève, Suisse.

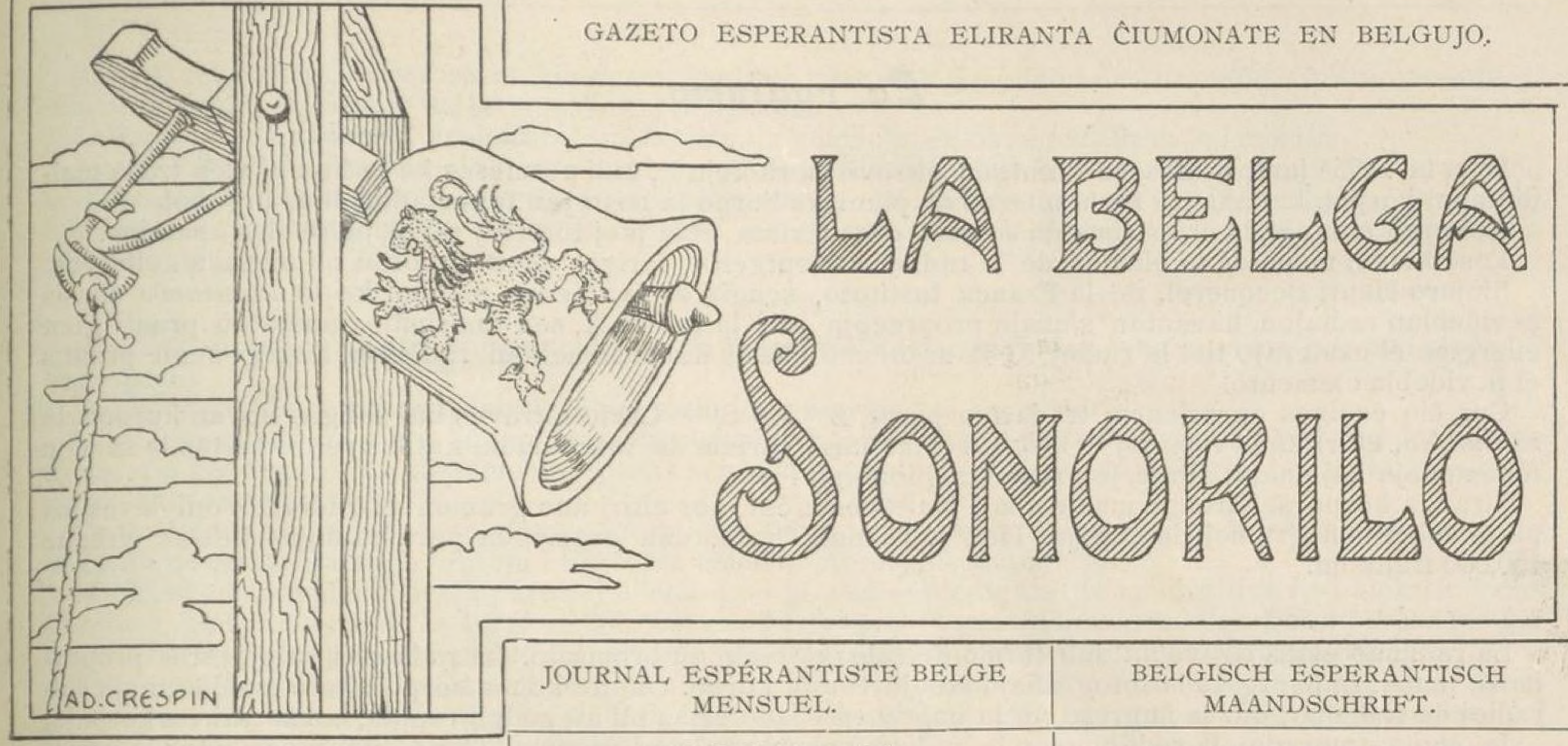
Internacia Scienca Revuo, fr. 7.00 par an (*7.00 fr. 's jaars*), Mr PAUL FRUICTIER, 27, Bd Arago, Paris.

2me Année, N° 17.
Janvier 1904.

2a Jaro, 17a Numero.
Januaro 1904.

2e Jaar, Nr 17.
Januari 1904.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.		BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.
PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	**KOSTO DE LA JARA ABONO :**	**JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :**
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	**Unu numero : 0.25 fr.**	**Het nummer : 0.25 fr.**

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

Bonan Novjaron !

Unu jaro malaperas ; certe ne forgesos ĝin la veraj amikoj de Esperanto ! Efektive la 1903a jaro sin montras, en la kreskanta movo al sukceso, kiel la salto la plej grava, la plej feliĉa, kiun nia afero faris ĝis nun.

La disvastigado de la lingvo estas nun tia, ke oni ne povas plu dubi pri ĝia proksima akcepto ĉe ĉiuj civilizataj popoloj.

En Belgujo la precipaj grupoj formiĝis kaj ricevis tuje belegajn rezultatojn. Multajn novajn aliĝantojn rikoltis Esperanto tie, kie ne ekzistas ia grupo. Alilande la progresoj estas mirindaj kaj ni povas certigi ke nenia angulo ekzistas sur la tero, kie Esperanto estas nekonata.

Al ĉiuj, kiuj laboradis por akiri tiun rezultaton, al ĉiuj, novaj adeptoj kaj malnovaj kunbatalantoj, ni deziras novan kuraĝon por daŭrigi tiun belan agadon dum la 1904a jaro !

LA REDAKCIO.

Bonne Année !

Une année qui disparaît et que n'oublieront certes pas les vrais amis de l'Esperanto. En effet, l'année 1903 nous apparaît, dans le mouvement ascendant vers le succès, comme le saut le plus important, le plus heureux, que notre cause ait fait jusqu'aujourd'hui.

L'extension de la langue est maintenant telle, qu'on ne peut plus douter de sa prochaine adoption par tous les peuples civilisés.

En Belgique les principaux groupes se sont formés et ont reçu, immédiatement, de magnifiques résultats. L'Esperanto a recueilli de nombreux adhérents nouveaux, là où n'existe aucun groupe. A l'étranger les progrès sont merveilleux et nous pouvons certifier qu'il n'est aucun coin, sur la terre, où l'Esperanto soit inconnu.

A tous ceux qui travaillèrent à ce résultat, à tous, nouveaux adeptes et anciens combattants, nous souhaitons un nouveau courage pour continuer cette belle œuvre pendant l'année 1904.

Goed Nieuwjaar !

Een jaar dat verdwijnt en dat de ware vrienden van het Esperanto voorzeker niet zullen vergeten. Inderdaad, het jaar 1903 schijnt ons, in de klimmende wending naar het welgelukken, als de belangrijkste sprong, welken onze zaak tot nu toe gedaan heeft.

De uitgebreidheid onzer taal is nu zóó groot dat men niet meer twijfelen kan aan hare aanstaande aanneming door alle beschaafde volkeren.

In België zijn de voornaamste groepen gevormd geweest en hebben aanstonds schitterende uitslagen verworven. Het Esperanto heeft talrijke nieuwe aanhangers gewonnen, dáár waar nog geene groep bestaat.

In den vreemde is de vooruitgang wonderbaar en wij kunnen verzekeren dat er geen hoek der wereld is, waar het Esperanto niet gekend is.

Aan allen die aan dezen uitslag arbeidden aan allen, nieuwe aanhangers en oude strijders, wenschen wij een nieuwen moed om dit schoone werk binst het jaar 1904 voort te zetten.

La radiumo.

Dum la 1895[a] jaro, profesoro Rœntgen eltrovis la radiojn X, kiuj permesas ke la homoj vidu tra la maldiafanaj korpoj, kaj analizu en la interno de plenviva korpo la misteran funkciadon de la organoj.
Ankoraŭ unufoje, la eksperimenta scienco estis farinta, el la plej ĥimeraj revoj, palpeblan realaĵon.
Post kelkaj monatoj, la eltrovo de la radioj « Rœntgen » farigis alian ankoraŭ pli mirindan eltrovon.
Sinjoro Henri Becquerel, de la Franca Instituto, sciigis al la scienca mondo, ke la *uranium'o* ellasis nevideblan radiaĵon, havantan samajn proprecojn kiel la radioj X, sed malsimile, anstataŭ prunti ĝian energion el eksteraĵo tiel la radioj X, la uraniumo ellasis nekonsumeblan radiaĵon kiun ĝi nenie pruntis el ia videbla elemento.
Ĉar ĉio ĉenigas en scienco, tri jarojn poste, S[ro] kaj S[rino] Curie eltrovas kaj soligas novan korpon, la *radium'on*, eltiritan el restaĵoj el kiuj oni estas jam eltirinta la uraniumon, kaj kiu reproduktas la samajn fenomenojn kaj ankaŭ aliajn, je grado dumilione pli forta.
Stranga korpo, sed treege malofta kaj multekosta ĉar, por eltiri unu gramon da radiumo, oni devas uzi pli ol dekmil kilogramoj da minaĵo. Tiel, je la nuna horo, unu gramo da pura radiumo kostas ĉirkaŭe 150,000 frankojn.

* * *

La radiumo estas ricevebla sub formo de salo, klorsalo aŭ bromsalo. La radiumaj saloj estas propramove lumaj. Ili impresas la fotografiajn ladojn tra ia korpo. Oni ne konas korpojn tute maldiafanajn sub radioj de radiumo; nur la impreso sur la impresema lado estas pli aŭ malpli rapida, laŭ la trairita korpaĵo.
Je ĉiuj varmgradoj, la radilumo de la radiumo estas egala al ĝi mem. Ĝi ne diferencas inter la varmgrado de bolanta hidrogeno, 252 gradoj sub 0 (centigrada termometro) kaj tiu de la bolanta akvo, 100 gradoj super 0.
Alia stranga propreco : la radioj de la radiumo igas bonaj konduktantoj ĉiujn korpojn ĝis nun difinitajn kiel kapablajn soligi elektron, tiel gasan aeron, fluidan aeron, petrolon, benzenon, sulfursalon de karbono, k. t. p.
En loko, kie oni manlaboris dum kelka tempo radiumajn salojn, neeble estas elektre soligi aparaton ian.
Kiel la radioj X, la radioj de la radiumo povas nek rebrili, nek sinrompi. Ili trairas, laŭ rekta linio, la spegulojn kaj prismojn.
Tamen ili estas dismeteblaj per magneto kiu disigas ilin laŭ tri netaj faskoj, neegale direktigitaj, da pozitiva (+) aŭ malpozitiva (—) elektro plenaj.
La malpozitivaj (—) radioj estas tiel, kiel veraj kugloj havantaj rapidecon de la lumo — 300.000 kilometroj po sekundo — kaj kies maso estas milfoje pli malgranda ol maso de la plej malgranda atomo konata.

* * *

La radiumo estas eterna, senfina kaj ĝis alia pruvo, propramova fonto da elektro.
Vitra tubo, sigelita, enhavanta salon de radiumo, pleniĝas je elektro tiel, kiel Lejda botelo. Kiam sur tiu vitra tubo oni desegnas trajton per fajlilo, la tubo estas borata, fajrero elŝprucas : la montranto ricevas skuon.
La radiumo estas ankaŭ eterna kaj senfina fonto da varmo.
Tiu korpo, kiu ŝajne kontraŭdiras la leĝojn de la naturo ĝis nun konatajn efektivigas la *eternan movon* kies elpensitaĵo eĉ ŝajnis absurda, laŭ opinio de la scienculoj kaj filozofoj.
Metu soligitan termometron apud tubo da radiumo, tiu termometro pruvigas superan varmgradon po 3 aŭ 4 gradoj pli ol la ĉirkaŭa loko.
Plie, fenomeno ankoraŭ pli eksterordinara, salo de radiumo, himie solvigita, komunikas momente siajn proprecojn al ĉiuj korpoj enfermigitaj kun ĝi en komuna vazo. Tion S[ro] Curie nomas la *enkondukita radia-agemo.*
La radiumo ŝajnas do ellasi materian eliraĵon kiu sin fiksas sur malfluidajn korpojn kaj disvastiĝas en la gasojn tiel kiel vaporo treege maldensa. Sed tiu *eliraĵo*, kontraŭe je la radioj de radiumo, ne trairas la korpojn. Ĝi restas limigita en la boteleto kiu ĝin enlokigas. La plej malgranda senintermanka mureto haltigas ĝin. Tamen oni povas transverŝi ĝin per tubo, eĉ hardika.
Distilante tiun eliraĵon, oni densigas ĝin en tre malgranda spaco, kondiĉe malvarmigi energie tiun spacon, ekzemple subakvigi ĝin en fluidan aeron.
La eliraĵo de la radiumo, tuje apartigita de la salo el kiu ĝi estas eliranta, sin malŝparas propramove, eĉ en tubo zorge sigelita. Tiam ĝi malpliigas, po duono, dum kvar tagoj.
Ĉio, resume, estas miriga kaj mistera ĉe tiu korpo. Mi konservis, por la fino, ĝian influon la plej inspirindan, tiun kiun ĝi produktas ĉe la vivantaj korpoj.
Kiam oni ĝin alproksimigas al la okulo, palpebro fermita, salo de radiumo enfermita en maldiafana skatoleto naskas fortan senton da lumo. Tiam ĉiuj partoj de la okulo fariĝas subite fosforlumaj.
Estas la okulo mem kiu lumigas al la retino.
La epidermo, per kontakto de radiuma globeto suferas nenian senton. Sed kiam la kontakto daŭradas dum kelkaj tagoj, la teksoj sin malorganizas.

Krusto, sekve vundo, sin formas, kiu resaniĝas nur post multaj monatoj de kuracado. Oni serĉas utiligi tiun proprecon por kuraco de la lupus'o kaj de la kankro.

La radioj de la radiumo, projektitaj sur la nervajn centrojn, elvokas paralizon kaj morton.

Nune, kunlaborante kun doktoro Bordas, mi lernas fiziologian influon de la *eliraĵo* de la radiumo maksimume densigita per malvarmigo en fluidan aeron. Mi enŝprucigas en sango de bestoj gasojn kaj fluidaĵojn saturitajn per tiu densigita eliraĵo. Estas malfacilaj serĉadoj alvokontaj, eble, gravegajn rezultatojn.

***

Mi sufiĉe diris por montri ke la eltrovo de tiu korpo malfermas mirindan laborkampon por niaj serĉadoj kaj esperoj.

La proprecoj de la radiumo renversegas niajn ideojn pri fortoj kaj materio.

La radiumo ĉiam liberigas lumon, varmon, elektron kaj maldensan materion nepalpeblan kiun oni povas transverŝi kaj densigi. La radiumo malŝparas senĉese kvanton da rimarkinda energio, konservante saman staton kaj saman pezon.

Ĉu tio estas efiko de senĉesa atoma aliformigo ? Ĉu estas sentebla aliformigo de ia radieco de la spaco ankoraŭ ne tuŝetanta niajn sentojn ? Fine, kia estas la mezuro de tiu energio ?

Ni diris ke la rapideco de la partetoj ellasitaj de la radioj plenigitaj de malpozitiva (—) elektro estas tiel sama, kiel rapideco de la lumo — 300.000 kilometroj po sekundo. Plimalgrandigu ĝin hipoteze ĝis ĝia triono. Tiu energio, por unu gramo da radiumo, prezentas multajn miliardojn da vapormezuroj.

Sub formo de varmo, la radiumo liberigas nombron da varmmezuroj kiu sufiĉas por plialtigi ĝian propran pezon ĝis 34 kilometrojn de alteco, po unu horo. Aldonu al la varma energio la elektran energion kaj tiujn de la aliaj radiaĵoj, kaj vidu kian senfinan potencon !

La radiumo estas enigmo, la plej konfuzanta de tiu ĉi jarcento, tamen tiel riĉa je enigmoj !

El la Pariza ĵurnalo « Le Matin » 15ª de Decembro 1903.
Kun permeso.

PROFESORO D'ARSONVAL,
membro de la Franca Instituto.
Tradukis, Jos. JAMIN.

Bibliografio.

Inter la nombraj kaj bonegaj libroj pri Esperanto publikitaj, en tiuj lastaj monatoj, de fervoraj kunbatalantoj, ni intencas nun skribi iomete koncerne verkon taŭgan por ĉiuj niaj samideanoj, kaj eĉ ni tre bedaŭras ke tion ni ne povis ankoraŭ fari pli frue.

La sindonema kaj lerta ĉefredaktoro de nia malnova « Lingvo Internacia », S^ro^ Paul Fruictier, eldonis libron tre gravan, laŭ nia opinio. Estas « *Esperanta Sintakso* ».

Tiu verko, tute Esperante skribita, enhavas antaŭparolojn konsistantajn el ĉarma letero de nia tre konata samideano, S^ro^ Cart, kaj el kelkaj vortoj de l'aŭtoro mem. Kompreneble, ni ne povas ĉi-tie citi la tre nombrajn ĝustajn ideojn de niaj du amikoj, ĉar por tio ni devus doni plene liajn tekstojn.

***

La verkinto ekzamenas unuj post la aliaj la sekvantajn ĉapitrojn :

1 — Difino de vortoj. 2 — Artikolo. 3 — Substantivo. 4 — Adjektivo. 5 — Nombraj nomoj. 6 — Personaj pronomoj. Posesivoj. 7 — Pronomoj-adjektivoj kaj aliaj vortoj. 8 — Verbo. 9 — Prepozicio. 10 — Adverbo. 11 — Konjunkcio. 12 — Aldono : Ordigo de vortoj, interpunkcio.

***

Oni ne kredu ke S-ro Fruictier traktis nur teorie tiujn ĉapitrojn. Li akceptis principon kiu al ni ŝajnas nedisputeble bona. Efektive, ni legas la sekvantaĵon :

« Tiun spiriton — la propan spiriton internacian de nia lingvo — ĝisnunaj Esperantistoj (aŭ almenaŭ « plej multo el ili) akiris per zorga legado de diversaj verkoj el nia « Biblioteko » ; tion ili povis fari nur « pro manko de plenaj lernolibroj kaj vortaroj. »

Konklude, l' aŭtoro, por tiel diri, faris tion en lingvo Esperanto, kion faris S-ro de Beaufront en lingvo franca. Evidente, laŭ sia celo, ĉi-tiu elverkis libron por personoj sciantaj la francan lingvon kaj li elektis tiujn ekzemplojn, kiuj taŭgas plej bone, kaj ĉiuj Esperantistoj kiuj uzis la Komentarion scias ĝis kia alta grado sukcesis S-ro de Beaufront. Kontraŭe, S-ro Fruictier dediĉas sian verkon *al la samideanoj de ĉiuj landoj*. Li do tiris siajn ekzemplojn el la verkoj de D-ro Zamenhof kaj li konfesas ke li trovis ankaŭ grandan helpon en la bonegaj libroj aŭ skizoj gramatikaj de S-roj Einstein, de Beaufront, Cart, da Costa, Gernet, Kofman, Nylén, Villareal, kaj aliaj.

Unuvorte, S-ro Fruictier estas tute prava kiam li diras : « Mi verkis tiun libreton, trudinte al mi unu « regulon, KONSTATI NE PROPONI. »

Ĉiuj la legantoj de la Belga Sonorilo havos ideon pri la taŭgeco de l' Esperanta Sintakso per tiu juĝo de l' eminenta lingvisto Cart en lia letero al la ĉefredaktoro de L. I. :
« La verko estas kunmetita laŭ principoj de severega metodo. »
« Vi tre bone komprenis ke, jam en ĝia nuna stato, Esperanto povas kaj devas esti studata kiel vera « lingvo, kia ĝi estas ; anstataŭ trudi regulojn, niajn regulojn al la lingvo, ni devas ilin ĉerpi el ĝi mem, « t. e. el verkoj de D-ro Zamenhof kaj de plej bonaj esperantistoj. »

***

Ni ne povas aldoni alion. Ke ĉiu Esperantisto aĉetu la bonegan libron de S-ro Fruictier, kaj li baldaŭ vidos per si mem kiom utile por la tuta Esperantistaro laboradis la verkinto.

LUCIEN BLANJEAN.

Tra la Mondo Esperantista.

Nia kunfrato « La Holanda Pioniro » kiu de kelka tempo haltiĝis pro multaj kaŭzoj, aperis dum la unuaj tagoj de decembro, kiel kristnaska surprizo, sub formo de duobla numero 11^{a} kaj 12^{a}. Nia kuraĝa samideano, Dreves Uitterdijk, tiel finigas la unuan jaron de sia simpatia entrepreno kaj anoncas ke en la dua jaro la ĵurnalo aperos po kvaronjaraj kajeroj, ĉia numero enhavos tridek da paĝoj kaj la abonkosto estos 1,50 guldeno = 3 frankoj. La plena jarkolekto 1903^{a} kostas nur 2.50 frankojn.

Sub la titolo « Ni persistu », li skribis gravan artikolon en kiu li sciigas la malfacilaĵojn kiujn li renkontis ĝis nun; sed plena je energio, li esperas, kaj ni ankaŭ, ke sub sia nova formo, tiel nur dum tempa daŭro, Holanda Pioniro laborados por la disvastigado kaj la triumfo de nia komuna afero.

Tiu duobla numero sciigas al ni ke en Amsterdamo, S^{ro} S. de Vries fondis Esperantan grupo kaj en « Utreĥto » grupeto de kelkaj Esperantistoj semajne kunvenas.

Estos eble komenco de grava helpo por nia Holanda kunfrato. S^{ro} S. de Vries ellaboris ankoraŭ sistemon de stenografio simplan kaj praktikan, speciale difinitan por Esperanto. Ni scias ke aliaj sistemoj estas jam preparitaj kaj baldaŭ aperos, ekzemple la sistemo de S^{ro} P. Bavay.

Pri tio, ni partoprenas la dezirojn de nia Holanda kunfrato kiu opinias ke unu sola sistemo de stenografio, zorge kombinita, estas dezirebla. Sed kia? Ni ne povas juĝi, sed ni opinias ke tiuj, kiuj sin okupadas speciale je stenografio, devus elekti unu solan sistemon. Se ne, ni falos en konfuzan haoson. Ĉu la stenografia ĵurnalo « La Plume Sténographique » kiu ĉiam apogis la Esperantan movon, ne povus

A travers le monde Espérantiste.

Notre confrère « La Holanda Pioniro », qui, depuis quelque temps s'était arrêté pour plusieurs motifs, a paru les premiers jours de décembre, en guise de surprise de Noël, sous le format d'un numéro double, 11 et 12. Notre courageux partisan, Dreves Uitterdijk, termine de cette façon la première année de sa sympathique entreprise et annonce que la seconde année du journal sera trimestrielle, chaque numéro contiendra 30 pages et le coût de l'abonnement sera de 1,50 flor. = 3.00 frcs. La collection complète de 1903 ne coûte que 2.50 fr.

Sous le titre « Persistons » il donne un important article dans lequel il fait connaître les difficultés qu'il a rencontrées jusque maintenant; mais, plein d'énergie, il espère et nous aussi nous espérons, que sous sa nouvelle forme, d'une durée temporaire, Holanda Pioniro travaillera pour l'extension et le triomphe de notre cause commune.

Ce double numéro nous apprend qu'à Amsterdam, M. S. de Vries a fondé un groupe de l'Esperanto et qu'à Utrecht, un groupement de quelques espérantistes se réunit chaque semaine. Ce sera peut-être le début d'une aide importante pour notre confrère hollandais. M. S. de Vries travaille encore à un système de sténographie, simple et pratique, spécialement combiné pour l'Esperanto. Nous savons que d'autres systèmes sont déjà préparés et bientôt paraîtront ; par exemple le système de M. P. Bavay. A ce sujet nous partageons les vœux de notre confrère hollandais qui estime qu'un seul système de sténographie, soigneusement combiné, est chose désirable.

Mais lequel ? Nous ne pouvons en juger, mais nous sommes d'avis que tous ceux qui s'occupent spécialement de sténographie, doivent choisir un seul système. Sinon, nous tomberons dans le gâchis. Le journal « La Plume Sténographique », qui appuya de tout temps le mouvement Espérantiste, ne pourrait-il diriger ce choix ?

En attendant, les sténographes pourront écrire à M. de

Dwars door de Esperantische wereld.

Onze medebroeder « La Holanda Pioniro » die sedert eenigen tijd, om verscheidene redens, stilstond, is met de eerste dagen van December bijwijze van Kerstgeschenk verschenen, onder het formaat van een dubbel nummer, 11 en 12. Onze moedige aanhanger, Dreves Uitterdyk, eindigde op deze manier het eerste jaar zijner sympathische onderneming, en kondigt aan dat het tweede jaar van het blad, drijmaandelijksch zal zijn ; elk nummer zal 30 bladzijden bevatten en de prijs der inschrijving zal 1,50 gulden of 3.00 fr. zijn. De volledige jaargang 1903 kost slechts 2 fr. 50.

Onder de hoofding « Laat ons volharden » geeft hij een belangrijk artikel, in hetwelk hij de moeilijkheden doet kennen, die hij tot nu toe tegengekomen heeft ; maar, vol wilskracht, hoopt hij, en wij hopen het ook, dat « Holanda Pioniro, » onder zijnen nieuwen vorm, voor een tijdelijken duur, zal werken aan de uitbreiding en de zege van onze gemeene zaak.

Dit dubbel nummer laat ons weten dat M. S. de Vries, te Amsterdam eene Esperantische groep gesticht heeft, en dat te Utrecht eene groep van eenige Esperantisten wekelijks vergadert. Dit zal misschien het begin zijn eener belangrijke hulp voor onzen Hollandschen medebroeder. M. S. de Vries werkt nog aan een stelsel van snelschrift, eenvoudig en praktisch, bijzonder voor het Esperanto geschikt. Wij weten dat reeds andere stelsels voorbereid worden en welhaast zullen verschijnen, bij voorbeeld het stelsel van M. P. Bavay. Onder dit opzicht deelen wij de wenschen van onzen Hollandschen medebroeder, die acht dat één enkel stelsel van snelschrift, zorgvuldig samengesteld, eene wenschelijke zaak is.

Maar hetwelk ? Wij kunnen er niet over oordeelen, maar wij zijn van gevoelen dat al dezen, die zich bijzonderlijk met snelschrift bezig houden, één enkel stelsel moeten kiezen. Zooniet, zullen wij in eenen warrelboel vallen. Zou het blad « La Plume Sténographique » die ten allen tijde de Esperantische beweging steunde, die keus niet kunnen besturen ?

In afwachting, zullen de snelschrijvers kunnen schrijven aan

direkti tiun elekton? Atendante, la stenografiistoj povos skribi al S^{ro} de Vries, Damstr. 24, Amsterdam, kiu faros korespondadan kurson po 3 frankoj (poŝtaj elspezoj).

***

Kunvenintaj Berlinaj Esperantistoj definitive fondis « Esperantistan grupon Berlinan ». La estraro estas jena: S^{roj} Doktoro A. Schmidt, J. Borel, H Jurgensen, H. Philipp, kaj W. Seeger. La nova grupo al ni sendis sian regularon kaj baldaŭ pruvos sian ageman propagandon, eldonante malgrandan revuon en Germana lingvo pri Esperanto.

La jurnalo « Lingvo Internacia » anoncas ke alia grupo fondiĝis en Glatz (Schlesien) Germanujo; sekretario W. Pelz, Schwefeldorferstrasse 8, III. Oni anoncas ankoraŭ fondon de novaj grupoj en Sceaux (Francujo) adreso: S^{ro} Maillard 2, rue du Four kaj en Alger (grupo de Alger kaj Norda Afriko). Sekretario: Kapitano A. Capé, 17, boulevard Gambetta, Alger.

En Meksikujo, Esperanta Societo estas decidita por la Verakruza provinco; la provizora komitato estas: Prezidanto A. Moriu en Nogales (provinco de Verakruzo), vicprezidanto H. Lamicq, Sekretario D^{ro} A. Vargas, komitatanoj S^{roj} F. Blanco, E. Amador Saldana kaj J. R. Avalos.

Tiuj rezultatoj pruvas, — ĉu estas ankoraŭ necese tion pruvi? — ke la Ideo faras ĉiam pli kaj pli da progreso en ĉiuj landoj kaj nia devo estas kunhelpi niajn samideanojn kiam ili petas de ni helpon ian.

Okazo sin prezentas plenumi tiun agon de vera frateco en lando kie la propagando estas la plej malfacila pro diversaj kaŭzoj. En tiu ĉi jaro estos aranĝata ekspozicio de vilaĝa mastrajo en urbeto Soĉi (marborda urbeto proksime de urbeto Gagry, Rusujo) kaj tial S^{ro} A. Prager petas esperantistojn ke ili sendu al li, se tio ekzistus, eldonitajn esperantajn librojn koncernante la vilaĝan mastrajon. S^{ro} A. Prager loĝas de nun en Gagry, Kaŭkazo (Rusujo) kie, antaŭ nelonge, li aranĝis ekspozicion Esperantan.

***

Kapitano A. Capé, el Alger sciigas ke la Ministro de la Militaferoj de Francujo permesis, oficiale, ke la oficiroj partoprenu je la propagando de la lingvo Esperanto kaj aliĝu al la Franca S. p. p. E. Tio estas grava paŝo en oficiala mondo kie ni ekvidas baldaŭan akcepton de Esperanto ĉar la Ministro finigas sian

Vries, Damstraat, 24 à Amsterdam, qui fera un cours par correspondance pour 3 fr. (dépenses de l'affranchissement postal).

***

Des espérantistes berlinois réunis, ont fondé définitivement le « Esperantista grupo Berlina ». On trouvera les noms du comité ci-dessus. Le nouveau groupe nous a envoyé son règlement et donnera bientôt des preuves de son active propagande, en éditant une petite revue en allemand, traitant de l'Esperanto.

Le journal « Lingvo Internacia » annonce qu'un autre groupe s'est fondé à Glatz (Silésie) dont le secrétaire est M. W. Pelz.

On annonce encore la fondation de nouveaux groupes à Sceaux (France) et à Alger (groupe d'Alger et du Nord de l'Afrique). On trouvera dans le texte Esperanto ci-dessus les adresses de ces groupes ainsi que les noms des membres du Comité de la Société qui vient d'être établie dans la province de Vera Cruz, au Mexique. Ces résultats prouvent, s'il est encore nécessaire de le prouver, que l'Idée fait toujours, et de plus en plus, des progrès dans tous les pays et notre devoir est de répondre au désir de nos camarades lorsqu'ils nous demandent une aide quelconque.

Une occasion se présente d'accomplir cet acte de vraie fraternité dans un pays où la propagande est la plus difficile et cela pour diverses causes. Cette année aura lieu une exposition d'*économie domestique au village* dans la petite ville de Soĉi (au bord de la mer, non loin de Gagry, Russie), c'est pourquoi M. A. Prager prie les espérantistes de lui envoyer, si cela existe, des livres, édités en Esperanto, concernant l'économie domestique. M. A. Prager habite actuellement à Gagry, Caucase (Russie) où, il n'y a pas longtemps, il fit une petite exposition espérantiste.

***

Le capitaine A. Capé, d'Alger, fait savoir que le Ministre de la Guerre de France a permis, officiellement, que les officiers prennent part à la propagande de la langue Esperanto et adhèrent à la Société française p. p. E. C'est un grand pas de fait dans le monde officiel où nous entrevoyons le prochain accueil de l'Esperanto car le Ministre termine sa lettre en disant: « Une circulaire portera incessamment cette décision à la connaissance des intéressés par la voie du Bulletin officiel. »

M. de Vries, Damstraat 24, te Amsterdam, die per briefwisseling eenen leergang zal geven voor 3 fr. (kosten der postfrankeering).

***

De vereenigde Berlijnsche Esperantisten hebben voor goed de « Esperantista Grupo Berlina » gesticht. Men zal de namen van het bestuur, hierboven vinden. De nieuwe kring heeft ons zijne verordening toegezonden en zal welhaast bewijzen geven van zijne werkzame propaganda, door het uitgeven van een klein overzicht, in 't Duitsch, handelende over het Esperanto.

Het blad « Lingvo Internacia » meldt dat een andere groep ingericht is te Glatz (Silezië) wier schrijver is M. W. Pelz.

Men meldt nog de stichting van nieuwe groepen te Sceaux (Frankrijk) en te Algiers (kring van Algiers en van 't Noorden van Afrika). In den Esperantischen tekst hierboven zal men de thuiswijzingen dier groepen vinden, alsook de namen der bestuurleden van de Maatschappij die komt gesticht te worden in de Provincie Vera-Cruz, in Mexico. Deze uitslagen bewijzen, indien het nog noodig bewezen is, dat het gedacht altijd meer en meer vooruitgang doet in alle landen, en onze plicht is, te beantwoorden aan den wensch onzer vrienden, wanneer zij ons eene welkdanige hulp vragen.

Eene gelegenheid biedt zich aan om die daad van ware broederlijkheid te vervullen in een land, waar de propaganda moeilijkst is, en dit om verschillende oorzaken. Dit jaar zal eene tentoonstelling van dorp-huishoudkunde plaats hebben in het kleine stadje Soĉi (aan den boord der zee, niet verre van Gagry Rusland), 't is daarom dat M. A. Prager den Esperantisten vraagt, hem, indien dit bestaat, boeken betreffende de huishoudkunde in Esperanto uitgegeven, op te zenden. M. A. Prager woont tegenwoordig te Gagry, Caucasus (Rusland) waar hij, niet lang geleden, eene kleine Esperantische tentoonstelling hield.

***

Kapitein A. Capé, van Algiers, laat weten dat de Fransche Minister van Oorlog, officieel toegelaten heeft, dat de officieren deel nemen aan de verspreiding van de Esperanto-taal en deelmaken van de Fransche maatschappij p. p. E. 't Is een groote gedane stap in de officieele wereld, en wij voorzien de aanstaande aanname van het Esperanto, want de Minister eindigt zijnen brief met te zeggen: « Een omzendbrief zal deze beslissing aanstonds ter kennis der belanghebbenden brengen, bij middel van het officieel bericht. »

leteron dirante : « Cirkulero senprokraste konigos tiun ĉi decidon al la interesatoj per la rimedo de la *Oficiala Bulteno.* » Bela rezultato pri kio ni gratulas varme kapitanon Capé kiu direktas tiel feliĉe la novan grupon en Alger.

***

En nia 9^a numero (majo 1903^a) ni raportis pri la malfacilaĵoj kiujn renkontis la Arbitracia Kortego de La Haye pri uzo de diversaj lingvoj. La revuo « Annales diplomatiques et consulaires » publikis, en sia numero de la 20^a novembro, artikolon de S^{ro} René du Faure kiu neis eblecon uzi la lingvon Esperanton dum la disputado ĉe tiu juĝistaro. Tuje, respondon li ricevis de S^{ro} V. Dufeutrel, membro de la grupo de Boulogne s/mer kaj redaktoro de la « *Revue de l'Esperanto* » (ankoraŭ unu nova revuo ?....!!!) respondon tre lertan kaj je gravaj argumentoj plenan. Tiun leteron presis la ĵurnalo « Le Boulonnais » de la 24^a de decembro 1903.

***

La revuo « Manuel général de l'Instruction primaire » ĉiusemajna ĵurnalo de la Francaj geinstruistoj, fondis Esperantistan sekcion por Internacia pedagoga korespondado, kies prezidanto estas S^{ro} E. Boirac, rektoro de la Akademio de Dijon'o kaj la sekretario S^{ro} J. Fèvre profesoro ĉe la lernejo por Instruistoj de la sama urbo. En siaj numeroj 50^a kaj 51^a (Decembro 1903) tiu revuo enhavas tre bonan prezenton de Esperanto de S^{ro} Boirac kiu detale donas la precipajn regulojn kaj multajn ekzemplojn. Tiuj artikoloj certe altiros novajn adeptojn al nia afero kaj povas servi kiel modelo por niaj amikoj kiuj intencus enlokigi artikolon en ĵurnalo.

S^{ro} Michaux, advokato, prezidanto de la Esperantista grupo de Boulogne s/mer faris paroladon la 10^{an} de decembro : La Instruistoj kaj la Esperanto. Tiun paroladon prezidis S^{ro} Aubrun, inspektoro de la unuagrada Instruado kiu apogis, per sia alta aprobo, la varman proparoladon de S^{ro} Michaux.

La Angla revuo « The Educational Times » en sia decembra numero enhavas ankaŭ gravan artikolon pri Esperanto de S^{ro} E. A. Lawrence.

Niaj legantoj konstatos ke la Esperantista movo, ĉe la pedagoga mondo, fariĝas pli kaj pli agema.

C'est un beau résultat pour lequel nous félicitons chaleureusement le capitaine Capé qui dirige si heureusement le nouveau groupe d'Alger.

***

Dans notre numéro 9 (mai 1903) nous avons parlé des difficultés que rencontrait la Cour d'arbitrage de la Haye au sujet de l'emploi des diverses langues. Les « Annales diplomatiques et consulaires » ont publié, dans le n° du 20 novembre, un article de M. René du Faure qui niait la possibilité d'employer la langue Esperanto pendant les débats de ce tribunal.

Immédiatement il reçut réponse de M. V. Dufeutrel, membre du groupe de Boulogne s/mer, réponse très habile et remplie de bons arguments. On trouvera cette lettre dans le journal « Le Boulonnais » du 24 décembre 1903.

***

Le « Manuel général de l'Instruction primaire » journal hebdomadaire des instituteurs et institutrices français, a fondé une section espérantiste pour la correspondance pédagogique internationale dont le président est M. E. Boirac, recteur de l'Académie de Dijon et le secrétaire M. J. Fèvre, professeur à l'Ecole Normale de la même ville. Dans ses numéros 50 et 51 (décembre 1903) cette revue contient une excellente présentation de l'Esperanto de M. Boirac qui donne en détail les principales règles et plusieurs exemples. Ces articles attireront certainement de nouveaux adeptes à notre cause et pourront servir de modèle pour ceux de nos amis qui seraient intentionnés de faire insérer un article dans un journal.

M. Michaux, avocat, président du groupe de Boulogne s/mer a fait une conférence le 10 décembre : les instituteurs et l'Esperanto. Cette conférence était présidée par M. Aubrun, Inspecteur de l'enseignement primaire qui appuya de sa haute approbation, le chaud plaidoyer de M. Michaux.

La revue anglaise « The Educational Times », dans son numéro de décembre, contient aussi un article important sur l'Esperanto, signé E. A. Lawrence.

Nos lecteurs constateront que le mouvement espérantiste, chez le monde pédagogique, devient de plus en plus actif.

't Is een schoone uitslag over denwelken wij kapitein Capé, die zoo gelukkiglijk de nieuwe groep van Algiers bestuurt, warm gelukwenschen.

***

In ons nummer 9 (Mei 1903) hebben wij gesproken over de moeilijkheden, welke het scheidsgerechtshof van Den Haag ontmoette, nopens het gebruik der verschillende talen. De « Annales diplomatiques et consulaires » hebben in het nummer van 20^{en} November een artikel van M. René du Faure uitgegeven, die de mogelijkheid van het gebruik van de Esperanto-taal, binst de geschillen van dit gerecht, loochende.

Oogenblikkelijk ontving hij antwoord van M. V. Dufreutel, lid van den kring van Boulogne a/zee, een zeer behendig en met goede betoogen vervuld antwoord. Men zal dezen brief vinden in het dagblad « Le Boulonnais » van 24^{en} December 1903.

***

De « Manuel général de l'Instruction primaire » weekblad der Fransche onderwijzers en onderwijzeressen, heeft eene Esperantische afdeeling ingericht voor de wederlandsche opvoedkundige briefwisselingen, waarvan de voorzitter is M. E. Boirac, rector der Academie van Dijon, en de schrijver M. J. Fèvre, leeraar aan de Normaalschool der zelfde stad. In zijne nummers 50 en 51 (December 1903) behelst dit blad eene uitmuntende voorstelling van het Esperanto door M. Boirac, die, in 't kort de voornaamste regelen en verscheidene voorbeelden geeft. Deze artikelen zullen voorzeker nieuwe aanhangers voor onze zaak aantrekken, en zullen kunnen tot voorbeeld dienen voor dezen onzer vrienden die zouden van gedacht zijn, een artikel in een dagblad te doen opnemen.

M. Michaux, advokaat, voorzitter van de groep van Boulogne a/zee heeft eene voordracht gegeven op 10^{n} December : de onderwijzers en het Esperanto. Deze voordracht wierd voorgezeten door M. Aubrun, opziener van het lager onderwijs, die door zijne hooge goedkeuring, de warme pleitrede van M. Michaux ondersteunde.

Het Engelsch overzicht « The Educational Times » bevat in zijn nummer van December, ook een belangrijk artikel over het Esperanto, geteekend E. A. Lawrence.

Onze lezers zullen bestatigen dat de Esperantische beweging, in de opvoedkundige wereld, al werkzamer en werkzamer wordt.

* * *

La ĵurnalo « El Minero Mexicano » Decembro 1903, enhavas belan artikolon de Sro Ramon Limones; tiu ĵurnalo enhavas ankoraŭ malgrandan kronikon en lingvoj Hispana kaj Esperanto pri la movo kiu komenciĝas en Meksikujo.

La ĵurnalo « Il Risveglio Cattolico » de Arezzo, Italujo, 2an de Januaro 1904 enhavas ankaŭ artikolon pri nia bela lingvo kiun al ni sendis Sro J. Meazzini.

Ni ricevis ankoraŭ la « Esperanto grammar in english » eldonitan de la Amerika Esperanta kolekto de nia kunfrato « La Lumo »; prezo 10 cts = 50 centimoj. Tio estas, kolektigitaj en eleganta broŝureto, la artikoloj pri reguloj de la gramatiko kiuj aperis monate en tiu ĵurnalo.

La muzikistoj ne restas neaktivaj; la kontoro « Esperanto » de Sa Peterburgo eldonis verkon de Sro Ranuŝeviĉ titolitan : « *Penso Esperanta* » por fortepiano. Kial la muzikaj montroj estas presitaj en Itala lingvo ? Mi scias ke estas interkonsento ĝis nun tute akceptita sed ĝi ne estas devigita. Kial ne akcepti, kiel Sro L. Bernot, la Esperantajn vortojn por ĉiuj montroj muzikaj ? Tio estas bedaŭrinda erareto, kiun, ni esperas, evitos la kontoro « Esperanto » kiam ĝi eldonos ankoraŭ novan muzikan verkon.

Jos. JAMIN.

Kroniko Belga.

Paroladoj. Nia amiko, Sro Dro Van Melckebeke, sekretario de l' « Antverpeno Grupo Esperantista », faris paroladon la 10an de Decembro en Meĥleno (Mechelen, Malines), antaŭ grandnombra kaj bela aŭdantaro. Tiu parolado ricevis grandan sukceson kaj ni tre esperas ke, dank' al kelkaj malmultaj sed tre sindonemaj samideanoj jam ekzistantaj en Meĥleno, ĝi havos bonegajn rezultatojn. La entuziasma kaj tre afabla artikolo, kiun publikigis « La Voix de Malines », ne povas malcertigi nian opinion.

La sekvantan tagon, 11an de Decembro, Sro L. Blanjean faris ĉe la Popola Universitato de Laeken paroladon kiun plifortigis la elmontrado de multaj Esperantaj dokumentoj. Nia simpatia kaj elokventa kunlaboranto ricevis ankoraŭ, antaŭ ravigita aŭdantaro, sian kutiman sukceson.

* * *

Le journal « El Minero Mexicano », décembre 1903, contient un bel article de M. Ramon Limones; ce journal contient encore une petite chronique en espagnol et en Esperanto au sujet du mouvement qui commence au Mexique.

Le journal « Il Risveglio Cattolico » d'Arezzo, Italie, du 2 janvier 1904 contient aussi un article au sujet de notre belle langue, que nous envoie M. J. Meazzini.

Nous avons encore reçu « Esperanto grammar in english » édité par la collection espérantiste d'Amérique de notre confrère « La Lumo », prix : 10 cents = 50 centimes. Ce sont, réunis en une élégante brochure, les articles au sujet des règles de la grammaire parus mensuellement dans ce journal.

Les musiciens ne restent pas inactifs; le comptoir « Esperanto » de St-Pétersbourg, a publié une œuvre de M. Ranuŝeviĉ, intitulée « Penso Esperanta » pour piano. Pourquoi les indications musicales sont-elles imprimées en italien ? Je sais que c'est une convention jusqu'à présent acceptée mais elle n'est pas obligatoire.

Pourquoi ne pas accepter, comme M. L. Bernot, les mots Esperanto pour toutes les indications musicales ? C'est une petite erreur regrettable qu'évitera, nous l'espérons, le comptoir « Esperanto » quand il éditera encore une nouvelle œuvre musicale.

Jos. JAMIN.

Chronique Belge.

Conférences. Notre ami, Mr le Dr Van Melckebeke, secrétaire de l' « Antverpena Grupo Esperantista », est allé donner une conférence à Malines, le 10 décembre, devant un public nombreux et choisi. Cette conférence a obtenu un très gros succès et nous espérons bien que, grâce aux amis que nous possédons déjà à Malines, peu nombreux mais très dévoués, elle produira des résultats excellents. L'article enthousiaste et très aimable, qu'a publié à ce sujet « La Voix de Malines » n'est pas fait pour infirmer notre croyance.

Le lendemain, 11 décembre, Mr L. Blanjean donnait à l'Université Populaire de Laeken une conférence dont l'effet était renforcé par l'exhibition de nombreux documents Espérantistes. Notre sympathique et éloquent collaborateur y obtenait une fois de plus, devant un auditoire charmé, son succès habituel.

* * *

Het blad « El Minero Mexicano », December 1903, bevat een schoon artikel van M. Ramon Limones ; dit blad behelst ook eene kleine kroniek in 't Spaansch en het Esperanto, over de beweging die in Mexico begint.

Het blad « Il Risveglio Cattolico » d'Arezzo, Italie, van 2en Januari 1904 bevat ook een artikel nopens onze schoone taal, welke M. J. Meazzini ons zendt. Wij hebben nog « Esperanto grammar in englisch » ontvangen, uitgegeven door de Esperantische verzameling van Amerika van onzen medebroeder « La Lumo », prijs ; 10 cents = 50 centiemen. Het zijn, vereenigd in eene mooie brochuur, de artikelen over de spraakkundige regelen, maandelijks in dit blad verschenen.

De muzikanten blijven niet werkeloos ; het agentschap « Esperanto » van St Petersburg, heeft een werk van M. Ranuŝeviĉ uitgegeven, getiteld : « Penso Esperanta », voor piano. Waarom zijn de muziekwendingen in het Italiaansch gedrukt ? Ik weet dat het eene tot nu toe aangenomene overeenkomst is, maar zij is niet verplichtend.

Waarom niet, gelijk M. L. Bernot, de Esperantische woorden voor al de muzikale aanmerkingen, aanveerden ? Het is een kleine betreurenswaardige misslag, welken, wij hopen het, het agentschap « Esperanto » zal vermijden, wanneer het nog een nieuw muzikaal werk uitgeeft.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Belgische Kroniek.

Voordrachten. *Onze vriend, M. Dr Van Melckebeke, Schrijver van de « Antverpena Grupo Esperantista » is op 10 December eene voordracht gaan geven te Mechelen, vóór een talrijk en uitgelezen publiek. Deze voordracht heeft een zeer grooten bijval behaald en wij hopen wel dat zij, dank aan de weinige maar verkleefde vrienden die wij reeds te Mechelen bezitten, uitmuntende uitslagen zal voortbrengen.*

Het geestdriftig en zeer minnelijk artikel, dat « La voix de Malines » over dit onderwerp uitgegeven heeft is niet gemaakt om ons geloof te verzwakken.

's Anderendaags, 11en December, gaf M. L. Blanjean in de Volkshoogeschool van Laeken, eene voordracht welker uitwerksel versterkt werd door de uitstalling van talrijke Esperantische stukken. Onze medegevoelende en welsprekende medewerker behaalde er eens te meer, vóór een verrukt gehoor, zijnen gewonen bijval.

Ĉe niaj Grupoj. En Bruĝo, niaj partianoj, kiuj ĵus definitive organiziĝis, komencis grandan propagandon. Afiŝoj, en la tutan urbon dissenditaj, diskonigis la organizon de du Esperantaj kursoj : prepara kurso ĉiuvendrede farata de Sro Van Haecke, kaj perfektiga kurso, farata de Sro Witteryck,la 1an kaj 3an Merkredon de ĉiu monato.

La 28an de Decembro okazis en Loveno sukcesplena Esperanta koncerto, organizita de l'« Esperantista Lovena Grupo ». Ĉiuj geanoj de l' grupo ĉeestis kun siaj gepatroj kaj parencoj. La ĉambrego estis plenega kaj la ĉeestantoj varme aplaŭdis la artistojn kiuj, per fortepianaj ludoj kaj diversaj kantoj, ĉarmis la aŭdantaron. Fraŭlineto M. Van Hove grandan sukceson ricevis, kantante la Esperantan : « Kanton al la Flago de Paco ». Ankaŭ dum tiu festo, Sro Van Dieren, Prezidanto de l' Grupo, faris mallongan paroladon pri la progresoj de Esperanto en Loveno kaj en la tuta mondo. Tiu festo estis nova sukceso por la Esperantista Lovena Grupo kaj ni kore deziras ke tiu agema societo daŭrigu iradi sur tiu vojo.

En Gento, niaj amikoj antaŭ kelke da tempo plenigis sian komitaton ankoraŭ neplenan ; tiuokaze Sro Cauterman, sekretario, petis ke oni deprenu de li tiun funkcion kiun, pro gravaj laboroj, li ne povis plu dece plenumi. Li estis anstaŭata de Sro R. De Bie (128, Chaussée de Courtrai, Gand).

Diversaĵoj. La plena kurso de Esperanto, kiun faras Sro Witteryck en sia flandra ilustrita gazeto : « De Lusthof », regule daŭradas. Ĉiumonate, tiu gazeto publikigas, samtempe kun mallonga kroniko, nomaron de la abonantoj kiuj konigis sian aliĝon al Esperanto : kvindeko jam enskribiĝis sin sed tiu nomaro tre plilongiĝas ĉiumonate. Ni tre incitas niajn flandrajn legantojn por ke ili sin interesu je tiu ĵurnalo kiu, pro sia tre malgranda prezo (1,50 fr. ĉiujare) kaj sia tre diversaspeca enhavo, devus esti legata de ĉiuj familioj de la parto flandra de nia lando.

La unua eldono (1000 ekz.) de la flandra lernolibro : « Esperanto in 10 lessen » ĵus konsumiĝis : jen bonega pruvo de la granda sukceso de Esperanto ĉe niaj flandraj regionoj. Kiam oni pripensas ke, antaŭ unu jaro, eĉ la nomo de nia lingvo estis preskaŭ nepre nekonata en tiu lando, oni konvinkiĝos ke ĝi certe ne malantaŭe restados en la batalado. Saman sukceson ni deziras al la dua eldono de tiu tiel utila verketo.

Nos Groupes. A Bruges, nos partisans qui viennent de s'organiser définitivement ont commencé une propagande intense. Des affiches, répandues dans toute la ville, ont annoncé l'organisation de 2 cours : un cours préparatoire donné tous les vendredis par Mr Van Haecke et un cours de perfectionnement donné les 1r et 3me mercredis de chaque mois par Mr Witteryck.

Le 28 Décembre dernier, le « Groupe Espérantiste de Louvain » a organisé un concert qui a pleinement réussi. Tous les membres avec leurs parents et connaissances y assistaient et formaient salle comble : on a chaleureusement applaudi les artistes qui, par des morceaux de piano et des chants, ont charmé l'auditoire. Un grand succès fut obtenu par Melle M. Van Hove qui chanta en Esperanto : « Kanton al la flago de Paco. » Cette fête donna encore l'occasion à Mr le président Van Dieren de faire une courte conférence sur les succès de l'Esperanto à Louvain et dans le monde entier. Cette réunion fut un nouveau succès pour le groupe de Louvain, auquel nous souhaitons cordialement de continuer dans cette voie.

A Gand, nos amis ont complété il y a quelque temps leur comité encore incomplet : à cette occasion Mr Cauterman, secrétaire, a demandé d'être déchargé de fonctions dont des travaux importants l'empêcheraient désormais de s'acquitter convenablement. Il a été remplacé par Mr R. De Bie (Gand, 128, Chaussée de Courtrai).

Divers. Le cours complet d'Esperanto, que Mr Witteryck donne dans son journal illustré flamand : « De Lusthof », se continue régulièrement. Tous les mois, ce journal publie, en même temps qu'une courte chronique Espérantiste, une liste des abonnés ayant fait connaître qu'ils sont partisans de l'Esperanto : une cinquantaine se sont déjà fait inscrire, mais la liste s'allonge considérablement tous les mois. Nous ne pouvons assez recommander à nos lecteurs flamands de s'intéresser à ce journal qui, à raison de son prix excessivement modique (1,50 fr. par an) et de son contenu très varié, devrait trouver place dans toutes les familles de la partie flamande de notre pays.

La première édition (1000 exemplaires) du manuel flamand : « Esperanto in 10 lessen » est épuisée : voilà une excellente preuve du vif succès que remporte l'Esperanto dans nos provinces flamandes. Lorsqu'on songe que, il y a un an, le nom même de notre langue était presque entièrement inconnu dans cette région, l'on se convaincra que la Flandre ne restera certainement pas en arrière dans la lutte. Nous souhaitons le même succès à la seconde édition de cette brochure si utile.

Onze kringen. *Te Brugge hebben onze aanhangers, die zich beslissend komen te vereenigen, eene vurige propaganda begonnen. Plakschriften, door gansch de stad verspreid, hebben de inrichting van twee leergangen aangekondigd : eenen voorbereidenden leergang, alle Vrijdagen door M. J. Van Haecke gegeven en eenen leergang van volmaking, gegeven op den 1en en 3en Woensdag van elke maand, door M. Witteryck.*

Op 28en December laatst, heeft de « Groupe Esperantiste de Louvain » een concerto ingericht dat volkomen gelukt heeft... Al de leden met hunne familie en kennissen waren tegenwoordig en vervulden de zaal : men heeft de kunstenaars, die door pianostukken en zangen de toehoorders verrukten, warm toegejuicht. Een groote bijval werd behaald door Juf. Van Hove, die in het Esperanto « Kanton al la flago de Paco » zong. Dit feest gaf nog aan M. den voorzitter Van Dieren, de gelegenheid om eene kleine aanspraak te doen over den voorspoed van het Esperanto, te Leuven en in de gansche wereld. Deze vergadering was een nieuwe bijval voor de groep van Leuven, welke wij hertelijk wenschen in dezen weg voort te gaan.

Te Gent hebben onze vrienden over eenigen tijd hun bestuur, nog onvolledig, volmaakt : te dezer gelegenheid heeft de schrijver, M. Cauterman, gevraagd om van zijne bediening ontslagen te worden, gezien dat belangrijke werken hem voortaan zouden beletten, behoorlijk te voldoen. Hij is vervangen door M. R. De Bie (Gent, 128 Kortrijksche Steenweg.)

Varia. *De volledige leergang van Esperanto, welke M. Witteryck geeft in zijn geïllustreerd Vlaamsch blad : « De Lusthof » gaat regelmatig vooruit. Alle maanden geeft dit blad, te zamen met eene korte Esperantische kroniek, eene lijst van de inschrijvers, die lieten weten dat zij aanhangers zijn van het Esperanto : een vijftigtal hebben zich reeds doen inschrijven, maar de lijst vermeerdert alle maanden op aanzienlijke wijze. Wij kunnen niet genoeg onzen vlaamschen lezers aanraden belang te stellen in dit blad, dat, om reden van zijnen nederigen prijs (1,50 fr. 's jaars) en van zijnen zeer afwisselenden inhoud, in alle familiën van het vlaamsch gedeelte van ons land, zou moeten gevonden worden.*

De eerste uitgave (1000 exemplaren) van het Vlaamsch handboekje : « Esperanto in 10 lessen » is uitgeput : ziedaar een uitmuntend bewijs van den levendigen bijval, welken het Esperanto in onze Vlaamsche provinciën behaalt. Wanneer men denkt dat over één jaar, de naam zelfs van onze taal bijna gansch onbekend was in deze streek, zal men zich overtuigen dat Vlaanderen zeker niet zal ten achter blijven in den strijd. Wij wenschen denzelfden bijval aan de tweede uitgave van dit zoo nuttig boekje.

Ni legis du bonegajn artikolojn favore por Esperanto : la unuan, verkitan de S^ro^ J. Jamin, en « Revue pratique des Sciences Commerciales » (je la direkcio de S^ro^ Orban, profesoro ĉe la Universitato de Lieĝo), la duan en la grava ĵurnalo : « La Meuse » (Liége) : tiuj artikoloj apogos la propagandon kiu forte daŭradas en Lieĝo kaj kies rezultatojn ni povos baldaŭ publikigi.

MAURICE SEYNAEVE.

Novaj Protektantaj abonantoj.

— *OKA NOMARO.* —

Fraŭlino M. De Brabandere, Courtrai, Belgujo.
Sro Lekeu, Bruges, Belgujo.
Sro L. Cogen, Gand, Belgujo.
Sro G. Chotiau, Bruxelles, Belgujo.
Sro V. Horion, notario, Villers aux tours, Belgujo.
Sro Generalo N. L. Reŝetin, Tiflis, Rusujo.

Protektantaj abonantoj de la unua jaro kiuj reabonis la duan :

Cercle polyglotte de Bruxelles.
Association belge de photographie.
Société d'Etudes Coloniales, Bruxelles.
Institut International de Bibliographie.
Société royale de Géographie d'Anvers.

— — —

Fraŭlinoj Daenen, Francina, Greiner.
Sinjorino C. Jamin.
Sinjoroj E. Anciaux, Brixhe, Broos, Th. Cart, T. Castillo-Munoz, Chaufoureaux, Caluwaers, Coox, E. D'Artois, L. de Beaufront, Dewaele, J. Dubois, Evstifeieff, J. Gathy, Goderus, Goethals, Groenveldt, Harcq, Hens, Houzeau de Lehaie, Ch. Jeanneney, Kazi-Girej, A. Kofman, G. Krappowitz, Lafontaine, Komto Ch. Lemaire, Lemmen, Liétart, Oudenne, Poncelet, Generalo Sebert, L. Zamenhof.

Deziras Korespondadi.

Avizo. Ni rememorigas niajn abonantojn ke la enskribo de ilia nomo sub tiu ĉi rubriko estas tute senpaga, sed nur po unu fojo.

14. Sro Vandersleyen Louis, 31, rue des Patriotes, Bruxelles, Belgujo, deziras korespondadi kun kolektantoj el Parizo, Londono, Berlino, Romo, Madrido kaj el la orientaj landoj de Eŭropo pri interŝanĝo de novaj poŝtkolektaj aferoj.

Rondirantaj Gazetoj.

La ideo vastigita en la Esperantistaron (vidu « Lingvo Internacia » No 3a jaro 1902 kaj ankaŭ « Belga Sonorilo » No 2a, jaro 1902) de So Bavay, nome la kreado de Rondirantaj manuskriptaj gazetoj, estas favore akceptita, kaj jam diversaj tiaj gazetoj ekzistas. Ilin konigi de niaj legantoj estas la celo de tiu ĉi artikolo.

Nous avons lu deux excellents articles en faveur de l'Esperanto : l'un, de Mr J. Jamin, dans la « Revue Pratique des Sciences Commerciales » (éditée sous la direction de Mr Orban, professeur à l'Université de Liége), l'autre dans l'important journal : « La Meuse » (Liége) : ces articles appuieront la propagande qui se continue vigoureusement à Liége et dont nous pourrons bientôt publier les résultats.

MAURICE SEYNAEVE.

Gazettes circulantes.

L'idée lancée dans le monde Espérantiste (voir « Lingvo Internacia » no 3, 1902 et « Belga Sonorilo » no 2, 1902) par M. Bavay, c. a. d. la création de gazettes circulantes manuscrites, a été favorablement accueillie, et il existe déjà plusieurs gazettes de ce genre. Les faire connaître à nos lecteurs, tel est le but de cet article.

Wij hebben twee uitmuntende artikelen ten gunste van het Esperanto gelezen : het eene, van M. L. Jamin, in de « Revue Pratique des Sciences Commerciales » (uitgegeven onder het bestuur van M. Orban, leeraar aan de Hoogeschool van Luik), het andere, in het belangrijk blad : « La Meuse » (Luik) : deze artikelen zullen de propaganda steunen, die krachtdadig te Luik vooruitzet en waarvan wij welhaast de uitslagen zullen bekend maken.

Rondgaande gazetten.

De gedachte in de Esperantische wereld verspreid (zie « Lingvo Internacia » No 3, 1902) en ook « Belga Sonorilo » No 2, 1902) door den heer Bavay, heeft een goed onthaal genoten, namelijk het stichten van rondgaande gazetten, en reeds bestaan verscheidene dergelijke gazetten. Ze aan de lezers te leeren kennen, is het doel van dit artikel.

La unua el ili estas tiu de S° Bavay mem. Nia samideano formis klubeton al kiu li donis la nomon : « Rondo Internacia L'Unua », kaj kiu havas unu klubanon po ĉiu nacio. La gazeto de « L'Unua » estas la « Rondiranto » (nomo kiun poste niaj Bulgaraj amikoj donis al sia presita gazeto). La ĉiujara kotizaĵo estas unu franko ; ĉiu nova klubano pagas garantion da 2 fr. Por malzorgo pri la gazeto aŭ malfruiĝo en la transsendo de ĝi, ekzistas monpunoj. S° Bavay estas Rondestro-Kasisto kaj ĉiujare estas voĉdonado pri tiu ĉi ofico.

Dum diversaj monatoj tiu ĉi gazeto malregule rondiradis : nun ĝi ŝajnas reviviĝi, kaj ni legas en ĝi, ĉiumonate, interesajn literaturaĵojn (prozo kaj versoj), diskutojn pri stenografiaj sistemoj, k. c.

La celo estas la akiro de korekta stilo en Esperanto : ĉiu klubano liveras, je la ricevo de l' « Rondiranto » unupaĝan tekston kiun li devas skribi sur folioj speciale presitaj kaj liveritaj de l' Rondestro.

Preskaŭ samtempe estas kreita, en Bulgarujo, la « Manuskriptan Bulgaran Rondiranton » kies sukceso estis tiel granda ke ĝi devis esti baldaŭ duobligita. En ĝi oni skribas verketojn kiuj poste estas publikigotaj en la Rondiranto presita.

Fraŭlino Ella Scheerpeltz, el Wallach Meseritsch, Moravujo, kreis tian gazeton inter 5 Germaninoj kaj 5 Boheminoj.

En Svisujo, S° Th. Renard, ĥemiisto, organizis klubon kun rondiranta gazeto, pri kiu nia amiko skribis al ni : « Ĝi estas nur nacia kaj enhavas 8 membrojn. En ĝi partoprenas la ĉefaj Svisaj Esperantistoj. Por rapidigi la rondiradon, estas regulo ne teni la gazeton pli ol 5 tagojn ; sed ĝi rondiras en 4 semajnoj, ofte malpli. Se iu ne povas skribi, li tuj sendas la gazeton al la sekvanta ano ; se ne, li pagos monpunon da dek centimoj por ĉiu tago de malfruiĝo. La klubo estas nomita « Svisa Rondo » kaj enhavas 4 sinjorinojn. Oni skribas sur duobla folio kaj kiam ĝi estas malfermita, oni legas la korektaĵojn sur la sama linio kie estas la eraro ».

Nia bonega samideano Hispana, S° Codorniu, Inĝeniero en Murcia, estas la kreinto de tuta « stelaro ». Leginte la artikolon de S° Bavay en « Lingvo Internacia », S° Codorniu kreis la manuskripton « Vaga Stelo » kiun li ekrondirigis la 28an de Junio 1902, inter diversaj alilandanoj ; tiuj, kiuj deziris partopreni, skribis tuj tekston ; « Vaga stelo » faris nun multajn rondirojn inter siaj ses anoj. « Oni ne pagas monon por elspezoj aŭ punoj » skribas S° Codorniu, « ĉar ni estas tiel seriozaj ke ĉio iras mirinde tra la vojo de

La première fut celle de M. Bavay même. Notre co-partisan a formé un petit club qu'il nomma : « Rondo Internacia L'Unua » et qui compte un membre dans chaque nation. La gazette de « L'Unua » est le « Rondiranto » (nom, que postérieurement nos amis Bulgares donnèrent à leur journal imprimé). La cotisation annuelle est d'un franc ; chaque membre nouveau paye une garantie de deux francs. Pour manque de soins à l'égard de la gazette ou pour retard dans l'envoi, sont comminées des amendes. M. Bavay est directeur-trésorier, et chaque année un titulaire est élu à cet office.

Pendant plusieurs mois, cette gazette a circulé irrégulièrement ; actuellement elle semble revivre, et chaque mois, nous y lisons des morceaux littéraires (prose et vers), des discussions sur des systèmes de sténographie etc. Le but est l'acquisition d'un style correct en Esperanto : chaque membre fournit, lorsqu'il reçoit le journal, un texte d'une page qu'il doit écrire sur des feuilles spécialement imprimées et délivrées par le directeur.

Presqu'au même moment fut créé, en Bulgarie, le « Manuskripta Bulgara Rondiranto » qui eut un tel succès, qu'il fallut bientôt le dédoubler. On y écrit des morceaux qui sont publiés postérieurement dans le Rondiranto imprimé.

Mademoiselle Ella Scheerpeltz, de Wallach Meseritsch, Moravie, a créé un tel journal entre 5 Allemandes et 5 dames de Bohême.

En Suisse, M. Th. Renard, chimiste, a organisé un club avec journal circulant au sujet duquel il nous écrit : Il est seulement national et a huit membres. Les principaux Espérantistes Suisses en font partie. Pour hâter la circulation, il est de règle de ne pas garder le journal plus de 5 jours ; il effectue un tour en 4 semaines, parfois moins. Si quelqu'un est empêché d'écrire, il envoie immédiatement le journal au membre suivant, sinon il paye une amende de 10 centimes par jour de retard. Le club s'appelle « Svisa Rondo » et compte 4 dames. On écrit sur une feuille double, et quand celle-ci est dépliée, on lit les corrections sur la même ligne que celle qui contient les fautes.

Notre excellent co-partisan Espagnol, M. R. Codorniu, Ingénieur à Murcie, est le créateur de toute une « Stelaro » (constellation). Ayant lu l'article de M. Bavay dans « Lingvo Internacia » M. Codorniu créa le manuscrit « Vaga Stelo » qu'il mit en circulation le 28 Juin 1902 entre différents étrangers : ceux qui désiraient y prendre part, écrivaient un texte sur le champ. « Vaga Stelo » a fait de nombreux voyages entre ses membres. « On ne paye aucune cotisation, ni pour les

De eerste is die van den heer Bavay zelve. Onze partijgenoot stichtte een klub waaraan hij den naam gaf : « Rondo Internacia L'Unua » en welke één lid heeft in ieder natie. De gazet van « L'Unua » is de « Rondiranto » (naam welke naderhand onze Bulgaarsche vrienden hebben gegeven aan hunne gedrukte gazet). De jaarlijksche bijdrage is één frank ; ieder nieuw lid betaalt een borgsom van 2 frank. Voor gebrek aan zorg voor de gazet, of te laat wegzenden derzelve bestaan boeten. De heer Bavay is bestuurder-kastmeester, en jaarlijks wordt een titularis voor dit ambt gekozen.

Gedurende verscheidene maanden is deze gazet vrij onregelmatig rondgegaan : nu echter schijnt ze te herleven, en wij lezen er iedere maand, belangwekkende stukken letterkunde in (proza en verzen), redekavelingen over stenografische stelsels, enz. Het doel is het bekomen van een feilloozen stijl in Esperanto : ieder lid levert bij het ontvangen van « Rondiranto » één pagina tekst, te schrijven op daartoe bijzonder gedrukte bladen, door den bestuurder aangeschaft.

Bijna gelijktijdig werd, in Bulgarie, de « Manuskripta Bulgara Rondiranto » gesticht, die zooveel bijval genoot dat hij weldra moet ontdubbeld worden. Daarin schrijft men teksten die later gepubliceerd worden in den gedrukten « Rondiranto ».

Jufvrouw Ella Scheerpeltz, van Wallach Meseritsch, Moravie, stichtte ook een dergelijke gazet tusschen 5 Duitsche en 5 Boheemsche damen.

In Zwitserland, richtte de heer Th. Renard, scheikundige, een klub met dergelijke rondgaande gazet in, waarover hij ons het volgende schreef : « Zij is slechts nationaal en bevat 8 leden. De voornaamste Zwitsersche Esperantisten maken er deel van. Om het rondgaan te versnellen is het een regel de gazet niet meer dan 5 dagen te houden. Indien iemand verhinderd is te schrijven, zendt hij de gazet aan het volgend lid, zoo niet, betaalt hij 10 centiemen boetgeld voor iederen dag vertraging. De klub heet : « Rondo Svisa » en vier damen zijn er lid van. Men schrijft op een dubbel blad en wanneer dit ontplooid is, leest men de verbeteringen op dezelfde lijn als de feil ».

Onze uitstekende Spaansche partijgenoot, de heer Cordoniu, ingenieur te Murcia, is de stichter van een geheel « Stelaro » (gesternte). Na het lezen van het artikel van den heer Bavay in « Lingvo Internacia » stichtte de heer Cordoniu het handschrift « Vaga Stelo » dat hij rond zond den 28n Juni 1902 onder verscheidene vreemdelingen : zij die wenschten mede te doen, behoefden slechts onmiddellijk een tekst te schrijven. « Vaga Stelo » ging nu reeds herhaalde malen rond bij zijne zes leden. « Men betaalt niets, noch voor uitgaven noch voor strafgeld, » schrijft de heer

la libereco. S° Jamin ĝin nomas ŝerce « anarĥia stelo » ; ni verkas, ni tradukas, ni babilas, ni ŝercas.... » Pri ĝi, ankaŭ diras S° Renard, unu el ĝiaj anoj : « Ni havas redaktaĵojn kaj apartan kajeron sur kiu ni skribas aŭ pli bone, ni babilas ;....... ni korektas nur la redaktaĵojn. Ĉiu rondiro daŭras ĉirkaŭe 5 aŭ 6 semajnojn. Ĝi fariĝis klubeto amika kaj korektado estas nur flanka afero ».

« Mia internacia sukceso », daŭrigas S° Codorniu, « faris, ke mi organizis nacian rondirantan gazeton (nomitan « Hispana Stelo ») kaj ankaŭ, por la Murciaj Esperantistoj, la « Murcian Stelon ».

La lasta stelo de la stelaro estas « Arbara Stelo » kies celo estas la verkado de teknikaj artikoloj pri arbaroscienco. Ĉar ĝis nun ĝi havas tre malmulte da klubanoj, S° Codorniu insiste invitas ĉiujn arbaristojn por partoprenado.

S° Ŝĉavinskij, siaflanke, fondis manuskripton rondirantan inter Melitopolaj Esperantistoj por ekzercado en nia lingvo (« Lingvo Internacia » 1903 n° 8). — S° V. Lojko ankaŭ deziras krei rondirantan gazeton kun la celo anstataŭi Rusan ĵurnalon Esperantistan.

Fine, la subskribanto kreis, pasintan jaron, klubeton kun tia gazeto, ambaŭ titolitaj « Kunfratiĝo ». Nia celo estas ĉefe akiri bonan stilon ; sed, laŭ propono de S° Leŭtenanto Vicente Inglada, sur II[a] folio, kiun ni almetas al nia teksto, ni povas « babili ». Nia klubo kalkulas 9 Belgojn kaj ankaŭ 6 Alilandanojn. Oni skribas sur speciale presitaj folioj ; ĉiu klubano povas teni la gazeton dum 6 tagoj, laŭ dataro farita de l' Rondestro. La gazeto havas 3 seriojn tiel ke ĉiu klubano ricevu ĉiumonate unu gazeton. Oni ne pagas kotizaĵon. La gazeto tre regule rondiris ĝis nun kaj liveris tre legindajn verketojn ĉu tradukitajn, ĉu originalajn, ĉu literaturajn, ĉu sciencajn.

Jen estas la ĝis nun konataj « rondirantaj gazetoj ». Kiel oni vidas, unuj estas nur internaciaj, aliaj naciaj, aŭ miksaj. Tiu ĉi celas stilan korektecon, alia « babiladon », aŭ eĉ sciencan traktadon. Tiuj ĉi gazetoj estas tre rekomendindaj : ili liveras agrablajn legaĵojn al siaj anoj, inter kiuj ekzistas laŭdindan superemon kiu kondukas al la dezirata celo ; la klubanoj, kiuj antaŭe estis fremdaj unu por la alia interkonatiĝas pli bone kaj fariĝas vere amikoj ; la babilado estas aminda, kaj ofte interesaj diskutoj,

---

dépenses ni pour les peines » écrit M. Codorniu, « car nous sommes tous si sérieux que tout marche admirablement sur le chemin de la liberté. M. Jamin le nomme en plaisantant « Anarĥia Stelo » ; nous travaillons, nous traduisons, nous causons, nous plaisantons... » M. Renard, un des membres du club, en dit encore : « Nous avons des rédactions et un cahier spécial dans lequel nous écrivons, ou mieux, nous « babillons » ;... nous ne corrigeons que les rédactions. Chaque tour dure environ 5 à 6 semaines. C'est devenu un petit club amical et la correction n'est qu'accessoire ».

« Mon succès international », continue M. Codorniu, « fit, que j'organisai une gazette circulante nationale (nommée « Hispana Stelo »), et aussi, pour les Espérantistes de Murcie, la « Murcia Stelo ».

La dernière stelo (étoile) de la stelaro (constellation) est « Arbara Stelo » dont le but est l'élaboration d'articles techniques de sylviculture. Comme elle n'a que très peu de membres jusqu'à présent, M. Codorniu invite vivement tous les sylviculteurs à y collaborer.

M. Ŝĉavinskij, de son côté, a fondé un « manuskripto rondiranta » entre les Espérantistes de Melitopol pour s'exercer en notre langue (Lingvo Internacia, 1903, n° 8) M. V. Lojko désire également créer une gazette circulante dans le but de tenir lieu de journal Espérantiste Russe.

Enfin, le soussigné a créé l'an passé, un petit club avec un journal de ce genre, intitulés l'un et l'autre : « Kunfratiĝo » (fraternisation). Notre but est essentiellement l'acquisition d'un bon style, mais, sur la proposition du Lieutenant Vicente Inglada, nous pouvons « babiller » sur une IIme feuille que nous joignons à notre texte. Notre club se compose de 9 Belges et de 6 Etrangers. On écrit sur des feuilles spéciales imprimées ; chaque membre peut garder le journal pendant 6 jours, d'après une liste de dates dressée par le directeur. Le journal comprend 3 séries, de telle sorte que chaque membre reçoive un numéro par mois. On ne paye aucune cotisation. Le journal a circulé jusqu'à présent, d'une façon très régulière et a produit des œuvrettes très dignes de lecture, soit traduites, soit originales, littéraires ou scientifiques.

Telles sont les gazettes circulantes connues jusqu'à présent. Comme on le voit, les unes sont internationales, les autres nationales ou mixtes. Celles-ci visent la correction du style, celles-là, la causerie, voire même les sujets scientifiques. Ces gazettes sont très recommandables : elles fournissent des lectures agréables à leurs membres entre lesquels s'établit une louable émulation qui mène au but désiré ; les membres qui commencent par être des étrangers l'un pour l'autre, apprennent à mieux se connaître et deviennent de vrais amis ; la causerie est agréable et souvent surgissent des discussions

Cordoniu, « want wij zijn zoo ernstig dat de zaken uitstekend vooruitgaan op den weg der vrijheid. De heer Jamin noemt het schertsenderwijze « Anarĥia Stelo » ; wij werken, vertalen, babbelen en schertsen... » De heer Renard, een der leden, zegt er nog over : « Wij hebben opstellen en een bijzonder schrijfboek, waarin wij schrijven of liever, babbelen ;.... wij verbeteren slechts de opstellen. Iedere omreis duurt ongeveer 4 à 5 weken. Nu is het een vriendenkring geworden, en het verbeteren is bijzaak ».

« Mijn internationaal succes, » vervolgt de heer Cordoniu, « maakte, dat ik een nationale rondgaande gazet inrichtte, (« Hispana Stelo » genaamd) en ook, voor de Esperantisten van Murcia « Murcia Stelo ».

De laatste stelo (ster) van het Stelaro (gesternte) is « Arbara Stelo » waarvan het doel is het opstellen van wetenschappelijke artikelen over boschteelt. Daar deze tot nu toe zeer weinig leden bevat, noodigt de heer Cordoniu alle boschkweekers zeer uit er deel van te maken.

De heer Ŝĉavinskij, van zijnen kant, heeft een omreizend handschrift gesticht onder de Esperantisten van Melitopol (« Lingvo Internacia » 1903 n° 8). De heer V. Lojko ook wenscht een rondiranta gazeto te stichten met het doel als Russisch Esperantisch orgaan dienst te doen.

Eindelijk, heeft de ondergeteekende verleden jaar een klub met een dergelijke gazet gesticht, beiden genaamd : « Kunfratiĝo » (Verbroedering). Ons doel is voornamelijk het verkrijgen van een goeden stijl ; doch, volgens een voorstel van Luitenant Vicente Inglada ; kunnen wij « babbelen » op een II[e] blad, dat wij bij onzen tekst voegen. Onze kring telt 9 Belgen en 6 vreemdelingen. Men schrijft op bijzonder daartoe gedrukte bladen ; ieder lid mag de gazet gedurende 6 dagen behouden, volgens een datumlijst opgesteld door den bestuurder. De gazet heeft drie reeksen, derwijze dat ieder lid elke maand ééne gazet ontvangt. Men betaalt geene bijdrage. De gazet heeft tot nu toe zeer regelmatig omgereisd en leverde zeer lezenswaardige stukken hetzij vertaald hetzij oorspronkelijk, hetzij letterkundig of wetenschappelijk.

Ziedaar de tot nu bekende rondgaande gazetten. Zooals men ziet, zijn de eene slechts internationaal, andere, nationaal of gemengd. Deze streven een feilloozen stijl na, andere « gebabbel » of zelfs wetenschappelijke onderwerpen.

Deze gazetten zijn zeer aanbevelenswaardig : ze verschaffen aangename lectuur aan hare leden, onder dewelke een loffelijk streven bestaat, dat naar het gewenschte doel leidt. De leden, eerst vreemdelingen voor elkaar, maken beter kennis en worden oprecht vrienden ; het gebabbel is lief, en dikwijls ontstaan zeer belangwekkende redekavelingen over grammatika, beteekenis van woorden, gebruik van uitdrukkingen enz. en telkens wordt daardoor de juistheid bewezen van het gezegde : « Uit het dooreenstooten der gedachten ontstaat licht. » Wat gezegd nopens de gazetoj rondirantaj met wetenschap-

ekestas pri gramatiko, signifo de vortoj, uzo de esprimoj, k. c. kaj ĉiam tio pravigas la proverbon « El la interpuŝado de l' ideoj naskiĝas la lumo ». Kion diri pri la rondirantaj gazetoj kun scienca celo ? Ili uzas nian lingvon en maniero vere praktika kaj por la kreado de teknikaj vortaroj, ekzemple, ili estas plene taŭgaj : estas do tute prave ke la S. I. R. enskribis en la nombro de siaj fakoj, ankaŭ la « Rondirantajn Manuskriptojn ».

En Belgujo nun ekzistas diversaj Esperantistaj societoj kies membroj estas preskaŭ ĉiuj novaj aliĝantoj : tie ĉi la rondirantaj gazetoj estus plej utilaj por helpi niajn novajn amikojn ke ili ne forgesu la ĵus lernitan lingvon ; por, kontraŭe, progresigi ilin kaj firmigi ilian entuziasmon por Esperanto.

Laŭ propono de S° Goorieckx, akceptita de nia ĉefredaktoro, la « Belga Sonorilo » publikigos tekstojn eltiritajn el « Kunfratiĝo ». Tio pruvos kiom interesaj kaj korektaj verketoj estas skribitaj en la rondirantaj gazetoj.

L. COGEN.

Eĥoj.

Interinstruado. Inter la gelernantoj de la esperantaj kursoj organizitaj en Loveno, S^ro^ Eŭg. Mathys fondis klubon nomitan « Interinstruado ». Jen estas ĝia regularo.

La klubo celas perfektigi siajn geanojn pri la esperanta stilo. Ĉiu ano havas ordan numeron. La geanoj donas siajn tekstojn al la Klubestro kaj ĉiu korektas tiun, kiun li ricevis de la estro. Sur la antaŭan paĝon de l'folio, oni skribu sian ordan numeron, sian tekston, kaj plie ordajn ciferojn antaŭ ĉiuj linioj. Sur la dorsan paĝon oni faru ses marĝenojn. En la unuan oni skribu la numeron de l'korektanto, en la duan la numerojn de la linioj enhavantaj eraron, en la trian la erarojn mem, en la kvaran la korektaĵojn, en la kvinan aprobon aŭ neaprobon de la sekvantaj korektantoj, en la lastan, la klubestro skribas sian opinion pri la proponitaj korektaĵoj. Trifoje oni disdonas la foliojn, poste ili ricevas opinion de la estro kiu ilin redonas al la redaktintoj.

Nur la geanoj de l'Esperantista Lovena grupo partoprenas tiun utilan kaj interesindan rondiranteton.

* * *

S^ro^ Faure, 34, rue Dupuch, en Alĝer'o, ano de la grupo Esperantista de tiu ĉi urbo, eldonis pli ol cent kartojn propagandajn ilustritajn kiuj montras vidaĵojn de Alĝerio kaj Tunisio.

Kosto afrankita { por dekduo — 1.15 franko.
la karto 0.15 »

S^ro^ Faure sendos, per poŝto, tiujn kartojn kun teksto da kvin vortoj, 0.25 franko, kun pli longa teksto 0.30 franko en ĉiuj landoj. Ne estas farata interŝanĝon ian. Sendu la mendojn kaj samtempe poŝtmandaton.

* * *

Oni anoncas, de Bruselo, fondon de nova speciala grupo titolita : Liberecana Esperantista Grupo. Ĝia celo estos la disvastigado de Esperanto inter la liberecanoj.

La grupo eldonis jam specialan poŝtkarton ilustritan kiu montras soldatojn disrompantajn siajn armilojn kaj kuniĝantajn pace. Prezo : Belgujo 10 centimoj, alilando 15 centimoj, unu cento : ses frankoj kaj la elspezoj de la sendo. Sin turni por la korespondaĵoj al S^ro^ Lucien Christiaens, 34, rue de Rome, St Gilles, Bruxelles.

---

intéressantes sur la grammaire, la signification des mots, l'usage d'une expression etc., et toujours se trouve confirmé le proverbe : « Du choc des idées jaillit la lumière ». Que dire des gazetoj rondirantaj dont le but est scientifique ? Elles mettent notre langue vraiment en pratique et pour la création de dictionnaires techniques, elles sont tout indiquées : c'est donc à juste titre que la S. I. R. a inscrit au nombre de ses branches, également les « Rondirantaj Manuskriptoj ».

En Belgique il existe maintenant différentes sociétés Espérantistes dont les membres sont presque tous de nouveaux adhérents : c'est là que les gazettes circulantes seraient très utiles pour aider nos nouveaux amis à ne pas oublier la langue qu'ils viennent d'apprendre ; pour, au contraire, leur faire réaliser des progrès et consolider leur enthousiasme pour l'Espéranto.

En conséquence d'une proposition émanant de M. Goorieckx, et acceptée par notre rédacteur en chef, le Belga Sonorilo publiera des textes extraits de « Kunfratiĝo ». Cela prouvera l'intérêt et la correction des morceaux écrits dans les gazetoj rondirantaj.

L. COGEN.

pelijk doel ? Zij stellen onze taal waarlijk in praktijk en voor het daarstellen van technische woordenlijsten, zijn ze uitstekend : Het is dan ook met recht dat de S. I. R. de «Rondirantaj Manuskriptoj» onder hare vakken heeft ingeschreven.

In België bestaan nu verscheidene Esperantische genootschappen, waarvan de leden meest allen nieuwe aanhangers zijn : hier zouden de rondgaande gazetten zeer nuttig zijn om te beletten dat onze nieuwe vrienden de pas aangeleerde taal vergeten ; om hun integendeel, vooruitgang te doen maken, en hunne geestdrift voor het Esperanto duurzaam en sterker te maken.

Volgens een voorstel van den heer Goorieckx, dat door onzen hoofdopsteller aanvaard is, zal Belga Sonorilo teksten uitgeven getrokken uit « Kunfratiĝo ». Dit zal bewijzen hoe belangrijk en feilloos de werkjes zijn die in de Rondirantaj gazetoj geschreven worden.

L. COGEN.

Praktika Revuo de Komercaj Sciencoj.

Redaktita en Franca lingvo sub la direkcio de Sinjoro O. Orban, profesoro de la Universitato de Lieĝo. — Eliras ĉiumonate dum naŭ monatoj, de la 15a de Oktobro ĝis la 1a de Aŭgusto.

Unu numero : 1.00 franko.
JARA ABONO : Belgujo : 5.00 frankoj.
Alilando : 7.50 frankoj.

Sin turni al la Direktoro, 26, rue Basse Wez,
LIEĜO (LIÉGE).

SPINEUX & CIE

FREMDA LIBREJO — FONDITA EN 1833

62, Montagne de la Cour

BRUSELO.

Telefono 3688 — Telefono 3688

Libroj eldonitaj de HACHETTE & CIE

Vendas ĉiujn esperantistajn librojn kaj, ĝenerale, ĉiujn librojn verkitajn en ia lingvo.

KORESPONDANTOJ EN ĈIUJ ALIAJ LANDOJ.

ONI KORESPONDAS ESPERANTE.

LA PERILO DE LA GAZETISTARO.

(L'INTERMÉDIAIRE DE LA PRESSE).

15, rue Ste Gudule, BRUXELLES.

Legas, tradukas, detranĉas ĉiujn jurnalojn, gazetojn kaj revuojn de la tuta mondo kaj sendas, el ili, ekstraktojn pri ĉiuj objektoj.

Ĉiu kiu deziras interesadiĝi je ia demando, abonas «l'Intermédiaire de la Presse.»

Prezarojn pri abonoj oni sendas laŭ ĉemando.

Oni korespondas en Esperanto.

Le Cartophile Illustré

MONATA BULTENO DE LA ILUSTRITA POŜTKARTO

ABONPAGOJ : Francolando. 3,50 frankoj jare. -- Alilandoj. 4.00 frankoj jare.

7, Rue de Lille, PARIS.

The Cosmopolitan Correspondence Club

— *INTERNACIA ORGANISMO* —

Organo : « THE GLOBE TROTTER ».

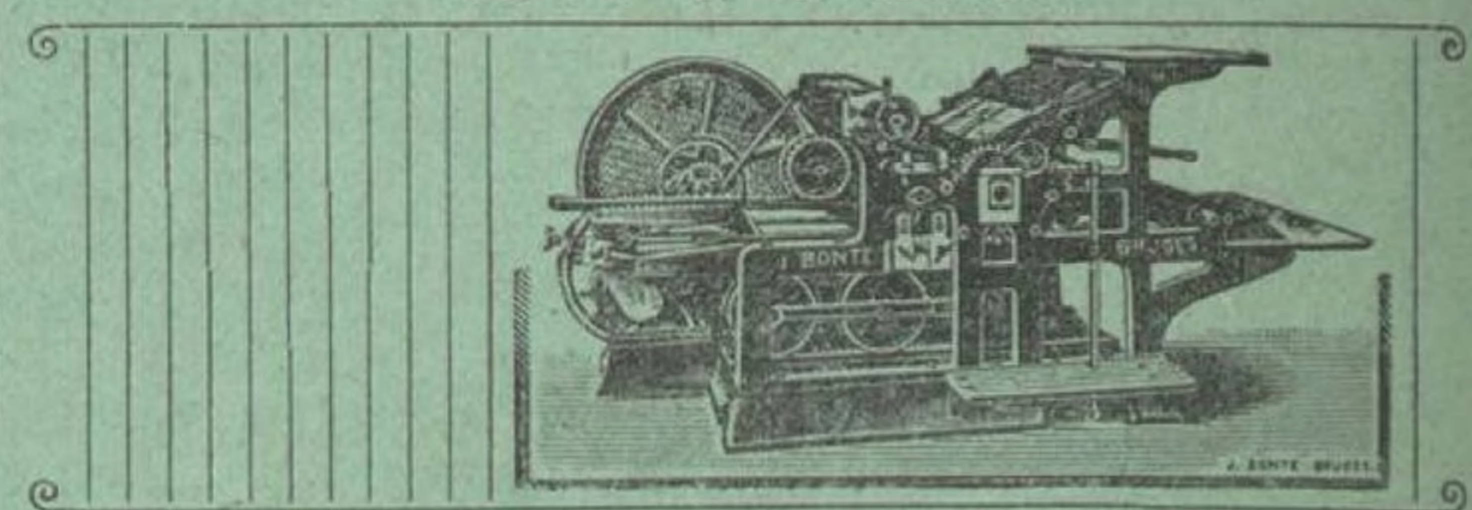
Alvokas membrojn el ĉiuj landoj. — Pri pli detalaj informoj sin turni rekte al « *The Secretary of the C. C. C.* » Milwaukee. Wisconsin. U. S. A.

✱ KOMERCEJO ✱

JULES BONTE

RUE DES BOUCHERS, 55

BRUGES.

Tuta aranĝigo de presejoj. — Fabrikado de maŝinoj por presi. — Ĉiuj iaj specoj da literoj kaj duailoj. — Broĉiloj per nikelfadeno, altranĉiloj, premiloj por atlasigi, numerigiloj, inkoj, kliŝaĵoj, k. t. p.

Post peto, oni sendas, senpage, modelojn kaj prezarojn.

KELKAJ FLOROJ ESPERANTAJ.

Ilustrita Legolibro

DE A.-J. WITTERYCK.

Prezoj por unu numero	En Belgujo : franko : 0,20	
	En eksterbelgaj landoj : fr. 0,25	
Prezoj por kvin numeroj	En Belgujo : franko : 0,75	
	En eksterbelgaj landoj : fr. 1,00.	

Sin turni al A.-J. WITTERYCK, BRUĜO.

« La Belga Sonorilo »

UNUA JARKOLEKTO.

PREZO : Belgujo : 2,50 frankoj.
Alilando : 3,00 frankoj.

Sin turni al Sro M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir,
COURTRAI.

ESPERANTA KOLEKTO DE L. I.

Verkoj zorge elektitaj kaj en plej regula Esperanta stilo.

N-ro 1. **Kurioza Sunhorloĝo,** de S. Poljanskij, kun 4 figuroj kaj 2 kalkul-tabeloj . . . . **0f 50** centim.

N-ro 2. **Esperanta Frazlibro de l' Turisto,** 400 utilaj frazoj en Esperanto kun tradukoj angla, franca, germana, hispana, itala; adresaro de la diverslandaj grupoj kaj societoj Esperantistaj prezaro de lernolibroj, propagandiloj, k. t. p. . **0f 50** centim.
Por membroj de S. I. R. . . . . **0f 35** centim.

N-ro 3. **Esperanta Sintakso** laŭ verkoj de S-ro Doktoro ZAMENHOF kaj aliaj, en Esperanto, de P. Fruictier, ĉefredaktoro de « Lingvo Internacia » . . . . **1,50** fr.

Poŝtmarkoj estas akceptataj nur por 3/4 de ilia valoro.

PARIS, 27, *Boulevard Arago*.